

Een pakket op maat
...voor iedereen die wil participeren...

Visie nota
Participatiebudget Eindhoven
(2009)

Colofon

Uitgave

Gemeente Eindhoven

- Sector Werk
- Sector Ondersteuning Stadspleinen / beleid
- Sector Economie & Cultuur / Economische Zaken & Arbeidsmarkt

In samenwerking met

- Sector Mens & Maatschappij

Datum

Maart 2009

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING.....	4
2.	DE CONTEXT	6
2.1	MAATWERK DOOR DEREGULERING	6
2.1.1	<i>Wat is veranderd?</i>	6
2.1.2	<i>Wat blijft hetzelfde?</i>	7
2.2	EINDHOVEN EÉN.....	8
2.2.1	<i>Bestuurlijke programma 's</i>	8
2.2.2	<i>Overige beleidsonderwerpen</i>	11
2.2.3	<i>Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)</i>	11
2.2.4	<i>De burger centraal door integraal participatiebeleid</i>	12
3.	EEN PAKKET OP MAAT	14
3.1	VISIE	14
3.2	DOELSTELLING	15
3.3	KADER	15
4.	DE MIDDELEN.....	17
4.1	DE OMVANG EN SAMENSTELLING VAN HET PARTICIPATIEBUDGET IN EINDHOVEN	17
4.2	WETTELIJKE (VERANTWOORDING)VERPLICHTINGEN / RISICO'S	17
4.3	LOPENDE VERPLICHTINGEN	19
4.3.1	<i>Wet werk en bijstand (WWB)</i>	19
4.3.2	<i>Wet Inburgering (WI)</i>	19
4.3.3	<i>Volwasseneneducatie (WEB)</i>	20
4.4	EEN AANBOD IN GOEDE EN IN SLECHTE TIJDEN	20
5	HET PARTICIPATIEBUDGET IN DE PRAKTIJK.....	21
5.1	VOORBEELDEN INZET PARTICIPATIEBUDGET IN DE PRAKTIJK	21
5.2	UITVOERINGSPROGRAMMA.....	22
5.3	OVERIGE MOGELIJKHEDEN VAN INZET PARTICIPATIEBUDGET	23

- **LITERATUURLIJST**

- **BIJLAGE 1: TOELICHTING & AFBAKENING TREDEN PARTICIPATIELADDER**

- **BIJLAGE 2: GEBRUIKTE AFKORTINGEN**

1. Inleiding

Eindhoven is een stad, waar veel mensen wonen, werken en studeren. Samen maken zij de stad tot wat zij is. De ambitie van het college is om voor haar burgers een stad te zijn met voorzieningen afgestemd op de wensen en behoeften van haar inwoners. Een stad waar mensen zich ontwikkelen, elkaar ontmoeten en waar voldoende mogelijkheden zijn voor ontspanning. Kortom: een stad waar mensen prettig wonen en samenleven.

Burgers leveren zelf een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de samenleving. Een economische bijdrage door te werken, een sociale bijdrage door actief te zijn in het vrijwilligers-, buurt- en/of clubhuiswerk of een bijdrage aan ontspanning en ontmoeting in het verenigingsleven. Helaas is niet iedereen in staat om zelfstandig een weg te vinden in de samenleving. Het is essentieel dat mensen die (onvrijwillig) thuiszitten, of die wellicht niet kunnen werken (weer) gaan participeren. Het rijk geeft via het participatiebudget het college middelen in handen om burgers die dit nodig hebben, een aanbod te kunnen doen. Praktisch betekent dit minder aansturen vanuit beleid en meer vanuit de frontlijn. De gemeente kan efficiënt en effectief maatwerk leveren aan burgers.

De Wet Participatiebudget komt voort uit het gezamenlijke wetsvoorstel van ex-staatssecretaris Aboutaleb van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ex-minister Vogelaar van VROM/Wonen, Wijken en Integratie en staatssecretaris Van Bijsterveld van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Dit wetsvoorstel is op 24 december 2008 door de Eerste Kamer goedgekeurd. Na publicatie is de wet per 1 januari 2009 in werking treden.

Aanleiding is het coalitieakkoord van februari 2007 om zoveel mogelijk schotten tussen de diverse op re-integratie en participatie gerichte budgetten weg te nemen waardoor meer besteding- en beleidsruimte voor gemeenten ontstaat met een vermindering van de administratieve lasten.

Later is in het bestuursakkoord van juli 2007 afgesproken dat het gaat om een bundeling van gemeentelijke middelen voor:

- Re-integratie (Wet werk en bijstand (WWB) werkdeel);
- Inburgeringvoorzieningen (Wet inburgering (WI));
- Volwasseneneducatie (Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB)).

De wet Participatiebudget is een financiële versmelting van drie budgetten. De onderliggende materiewetten WWB, WI en WEB blijven bestaan.

Het Participatiebudget heeft tot doel Eindhovenaren zoveel mogelijk op maat te ondersteunen, zonder dat de verkokering tussen sectoren en de ontschotting tussen verschillende budgetten te beslechten is. De uitspraak 'de burger centraal' is zodoende gekoppeld aan de visie en de uitwerking van het Participatiebudget in Eindhoven.

In deze nota wordt de Eindhovense visie en het kader van de wet Participatiebudget aan u voorgelegd:

- Hoofdstuk 2 geeft een weergave van het krachtenveld waarin het Participatiebudget zich bevindt.
- Hoofdstuk 3 beschrijft, mede op basis van de gegevens van hoofdstuk 2, achtereenvolgens, de doelstelling, de visie en het kader.
- In hoofdstuk 4 staan de omvang en samenstelling van het budget beschreven, tevens is aandacht voor wettelijke verplichtingen en reeds lopende financiële verplichtingen.

- Tot slot worden in hoofdstuk 5 zaken genoemd die we reeds doen om een bredere klantgroep te bereiken, maar wordt ook een eerste aanzet gegeven door middel van ideeën aan te dragen om het budget optimaal in te zetten voor de burger in Eindhoven.

2. De context

2.1 Maatwerk door deregulering

De invoering van het participatiebudget sluit aan op het begrip 'meedoen' en op de verschuiving van curatief naar preventief werken, waarbij het nemen van de eigen verantwoordelijkheid van burgers op de voorgrond is gesteld. In samenspraak met allerlei aanbieders kan de gemeente bijvoorbeeld inburgeringcursussen, andere vormen van scholing en trajectbegeleiding mogelijk maken. Om participatie te bevorderen en naar de hoogste doelstelling 'een betaalde baan' te streven, heeft het kabinet beslist de gemeentelijke middelen voor Volwasseneneducatie (WEB), Inburgering (WI) en re-integratie (WWB Werkdeel) te bundelen in de wet Participatiebudget. De beleidsvrijheid van gemeenten en de mogelijkheden voor het bieden van meer maatwerk door gemeenten aan burgers, zijn hierdoor fors toegenomen.

Waar bestaat het budget uit

De Wet participatiebudget betreft de bundeling van de middelen voor de volgende drie activiteiten:

1. Inburgering (WI) 2. Volwasseneneducatie (WEB) 3. Re-integratie (WWB - Werkdeel)	}	Wet Participatiebudget

Vóór 1 januari 2009 had de gemeente voor verschillende doelgroepen verschillende financieringsstromen. Indien een persoon niet voldeed aan de criteria voor een bepaald potje, waren de mogelijkheden beperkt. Door het bundelen van de drie budgetten, gaan de criteria van de eerst afzonderlijke wetten voor het gehele budget gelden, met andere woorden: het participatiebudget is integraal inzetbaar voor alle personen die eerst onder de afzonderlijke wetten vielen.

Voor wie is het inzetbaar

Het participatiebudget is inzetbaar voor het begeleiden van personen vanaf 16 jaar¹, gericht op participatie, zowel naar arbeid, scholing als maatschappelijke participatie:

- *Doelstelling I:* het vergroten van participatie door middel van betaalde arbeid of activering
- *Doelstelling II:* het vergroten van participatie door middel van inburgering
- *Doelstelling III:* het bevorderen van maatschappelijke participatie door deelname aan educatie

2.1.1 Wat is veranderd?

Iedereen is op de hoogte dat de nieuwe wet mogelijkheden biedt. Maar wat houden deze extra mogelijkheden in? Wat kan nu wel, dat eerst niet mogelijk was? Eerst geven wij kort een feitelijke weergave van de mogelijkheden en deze illustreren wij met enkele voorbeelden. Omdat er enkele zaken ongewijzigd van toepassing zijn, besteden wij hier ook aandacht aan in de volgende paragraaf.

De veranderingen

---

¹ Het budget is toegankelijk voor 16 en 17 jarigen, indien deze jongeren ontheven zijn van de leerplicht of hier reeds aan voldaan hebben, of indien schooluitval dreigt en zij door een leerwerktraject alsnog hun startkwalificatie kunnen behalen.

- De middelen zijn preventief in te zetten. Men hoeft dus niet eerst een uitkering te ontvangen voordat (re-integratie)trajecten ingezet kunnen worden;
- De inzet is niet beperkt tot de inwoners van de gemeente Eindhoven, maar is ook in te zetten voor inwoners van regiogemeenten;
- Optimale inzet van het hele budget zodat niet het ene budget een tekort heeft terwijl een ander budget een overschot toont. Er zijn algemene ouputverdeelmaatstaven te ontwikkelen, in plaats van per wet te moeten blijven verantwoorden;
- De besteding van de middelen moet leiden tot een verhoging van de participatiegraad (zichtbaar op de later in deze nota uitgelegde participatieladder);
- Inschrijving bij het CWI is niet langer een voorwaarde om gebruik te kunnen maken van een participatievoorziening;
- Het budget is toegankelijk voor 16 en 17 jarigen, indien deze jongeren ontheven zijn van de leerplicht of hier reeds aan voldaan hebben, of indien schooluitval dreigt en zij door een leerwerktraject alsnog hun startkwalificatie kunnen behalen (er is dus een heldere afbakening met leerplicht, einde schooljaar waarin ze 16 jaar worden en kwalificatieplicht, tot 18 jaar);
- Uitvoeringskosten van inburgering worden overgeheveld naar het Gemeentefonds.

Voorbeelden van nieuwe mogelijkheden:

- Eerst was het pas mogelijk een persoon een traject aan te bieden nadat deze werkloos was geworden. Nu kunnen ook met werkloos bedreigde personen een voorziening aangeboden krijgen;
- Personen die in een penitentiaire inrichting (PI) verblijven konden in de oude situatie pas effectief gebruik maken van een re-integratievoorziening indien zij terug waren gekeerd naar Eindhoven. Nu kunnen middelen reeds ingezet worden in de PI ter voorbereiding op de invrijheidstelling;
- De inzet van educatie voor werkzoekende was beperkt, met de bundeling van de budgetten kunnen betere verbindingen gelegd worden tussen het scholingsaanbod en de vraag en arbeidsmogelijkheden (leven lang leren: kennis op hoger niveau brengen en kennis onderhouden);
- Via de wijkgerichte aanpak kan aan burgers een passend traject worden aangeboden zonder dat zij zich in hoeven te laten schrijven bij het Werkbedrijf UWV voordat ze gebruik kunnen maken van een participatievoorziening (minder bureaucratie).

2.1.2 Wat blijft hetzelfde?

Eenzijds biedt de nieuwe wet meer mogelijkheden, maar uiteraard zijn er ook zaken ongewijzigd, evenals de doelgroepen die eerst al onder de afzonderlijke wetten vielen. Het betreft eigenlijk een plus op de doelgroepen die eerst al aanspraak konden maken op voorzieningen en een plus op de aangeboden dienstverlening.

Onveranderd

- De drie onderliggende materiewetten: WWB, WI en WEB;
- Personen met een WWB uitkering en Nuggers kunnen aanspraak maken op een re-integratievoorziening;
- De middelen zijn bedoeld voor participatievoorzieningen en niet voor uitvoeringskosten, dat houdt in dat de kosten direct toe te rekenen moeten zijn aan de voorziening;
- Het geld voor de Participatievoorzieningen vanuit het Participatiebudget kunnen uitsluitend ingezet worden door middel van inbesteding of uitbesteding. Indien sprake is van uitbesteding gelden de

Europese aanbestedingsregels en het gemeentelijk inkoopbeleid.

- Voorliggende voorzieningen / budgetten moeten eerst benut, waaronder: Wmo, AWBZ, WW, voordat het Participatiebudget ingezet mag worden. Echter, mochten deze voorliggende budgetten in onvoldoende mate kunnen bijdragen aan de participatie van betrokkene, dan kan de gemeente beslissen middelen uit het participatiebudget in te zetten, voor zover zij daarbij binnen de wettelijke kaders blijft van de genoemde budgetten. Dubbele financiering is uiteraard niet toegestaan.

2.2 Eindhoven Eén

Richtinggevend voor alle beleid is het Coalitie-akkoord: Eindhoven Eén. In Eindhoven Eén is de ideale vorm van participatie opgevat als de gedachte dat iedere inwoner van de stad naar beste kunnen, deelneemt aan de samenleving, zowel in de eigen directe leefomgeving als in de buurt, de wijk of de stad. Daarvoor worden zelfredzame burgers gevraagd die economische en in maatschappelijk opzicht zelfstandig functioneren en in alle opzichten voor zichzelf zorgdragen. Voor hen voor wie dat te hoog gegrepen is, zal ondersteuning en zorg op maat worden geboden.

Uitwerking en verder voortgang van Eindhoven Eén vindt plaats via meerdere beleidsterreinen zoals in de volgende paragraaf benoemd.

Hierdoor wordt duidelijk dat een belangrijke rol is weggelegd voor de wet Participatiebudget voor het bereiken van de doelstellingen van Eindhoven Eén.

2.2.1 Bestuurlijke programma's

Hieronder staan de relevante bestuurlijke programma's vermeld. Allen hebben zij (in meer of meerdere mate) elementen in het programma gericht op economische en/of sociale redzaamheid. De mogelijkheden van de inzet van het participatiebudget, raakt alle programma's. De meeste programma's hebben (nagenoeg) geen eigen budget en zullen daarom gebruik maken van ondermeer het Participatiebudget.

Arbeidsmarktbeleid: Eindhoven één in werk (juni 2006)

- Gericht op participatie van iedere Eindhovenaar, het hoogste doel is dat iedereen beschikt over betaald werk dat past bij zijn of haar vermogen. Het programma draagt bij aan een betere werking van de arbeidsmarkt en het vergroten van de kansen van lager opgeleiden en langdurig werklozen op werk. Daarnaast moet het de beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel voor bedrijven vergroten.
- De relatie leggen tussen de economische en de sociale pijler en oppakken van vraagstukken op de arbeidsmarkt
- Bieden van kansen op werk voor iedere Eindhovenaar. Kern hiervan is een vernieuwende benadering van vraagstukken waarbij buiten gebaande paden en knellende regelgeving wordt gedacht. Indien nodig wordt Eindhoven een proeftuin of regelvrije zone.

Brainport

Het doel is een economische structuurversterking voor de regio Brainport. In dit kader werken de partners in de Triple Helix (Onderwijs, Ondernemers en Overheid) intensief samen. Onderdelen van dit programma

zijn, een diversificatie van de economische structuur, voldoende aanbod aan personeel: verkleinen discrepantie tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het stimuleren van ondernemerschap.

Meedoen

Meedoen heeft als doel het tegengaan van uitsluiting door sociale, financiële, psychische of financiële problemen en de talenten en zelfredzaamheid van burgers te versterken.

- Taskforce armoede

In september 2007 is de Taskforce Armoede van start gegaan. In juni 2008 heeft zij haar aanbevelingen aangeboden aan de betreffende wethouder. De geadviseerde acties worden vanuit het programma Meedoen ontwikkeld en uitgevoerd.

Diversiteit

Voor het programma Diversiteit heeft in september 2005 de Raad het diversiteitbeginsel vastgesteld. Dat loopt via drie programmalijnen.

- 1 Activiteiten gericht op het toerusten van Eindhovenaren om als volwaardig inwoner te kunnen deelnemen. Denk aan de aanpak van bijvoorbeeld taal- of kennisachterstand;
- 2 Activiteiten om de toenadering tussen Eindhovenaren te bevorderen door middel van dialoog, ontmoeting en antidiscriminatie;
- 3 Activiteiten om voorzieningen beter toegankelijk te maken voor allochtone Eindhovenaren.

Actieve Jeugd

Het doel is om jeugdigen voorwaarden te bieden om actief aan de maatschappij deel te nemen. De thema's werk, vrije tijd en maatschappelijke context spelen daarbij een belangrijke rol. Inzetten op jeugd heeft per definitie een preventieve werking, en dat geldt zeker op het terrein van participatie en sociale uitsluiting. Het jongerenloket vervult een rol in het verwezenlijken van de ambities. In de Startnotitie Jongerenloket Z Eindhoven (9 juni 2008) staan kort samengevat de volgende items benoemd:

- 1 Bevorderen startkwalificatie voor (kwetsbare) jongeren;
- 2 Outreachend werken;
- 3 Laagdrempelige voorziening voor alle informatieve vragen van jongeren;
- 4 Integrale dienstverlening;
- 5 Sluitende vraagcoördinatie.

Veiligheid

De aandacht van dit programma richt zich op de gehele veiligheidsketen. Van pro-actie, preventie, handhaving, repressie tot en met nazorg. In het kader van preventie en voorkomen recidive worden vaak programma's ingezet gericht op het wederom op doen van een ritme, het hebben van een dagbesteding en zodoende de voorbereiding op economische en/of sociale redzaamheid.

Wijkvernieuwing - krachtwijken

Wijkvernieuwing heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld van een meer fysieke insteek naar een integraal vraagstuk, waarbij sociale, economische, ecologische en ruimtelijke aspecten gelijk opgaan. In de drie krachtwijken wordt gewerkt aan het creëren van werkgelegenheid het stimuleren van ondernemerschap. Vanuit het Participatiebudget wordt sinds eind 2008 geïnvesteerd in de drie

krachtwijken zodat dicht bij de burger participatietrajecten/voorzieningen aangeboden en uitgevoerd kunnen worden.

2.2.2 Overige beleidsonderwerpen

Stedelijk Kompas

Kortweg gezegd, staat het Stedelijk Kompas voor een sluitende aanpak voor (dreigend) dak- en thuislozen in Eindhoven. In nauwe samenwerking met de instellingen in de stad, woningbouwverenigingen, het UWV en sector Werk worden dak- en thuislozen begeleid naar economische en/of sociale zelfredzaamheid.

Seniorenperspectief

In Eindhoven willen we een samenleving waarin ouderen een goede positie hebben, waar ze zich veilig en verzorgd voelen, maar waar ze ook een bijdrage kunnen leveren en mee kunnen doen. De focus ligt op mogelijkheden en tegelijkertijd is er zeker aandacht voor de kwetsbare ouderen die bijvoorbeeld vanwege (een combinatie van) een slechte gezondheid, een laag inkomen, of beperkte sociale contacten moeilijk kunnen participeren.

Gezondheidsbeleid

Kernpunten zijn: inzetten op gezonde leefstijl en gezond gedrag, op een gezonde sociale en fysieke woon- en leefomgeving en op de beschikbaarheid van voldoende toegankelijke zorg.

Het stimuleren van sport en beweging bijvoorbeeld draagt bij aan de bestrijding van overgewicht, maar ook aan het bevorderen van sociale cohesie in de wijk en preventie van psycho-sociale problemen.

Pakketmaatregel AWBZ (ondersteunende begeleiding)

Met ingang van 1 januari 2009 is de zogenaamde pakketmaatregel AWBZ van kracht. De oude functies ondersteunende en activerende begeleiding uit de AWBZ worden samengevoegd tot één nieuwe functie begeleiding. Het behouden of bevorderen van participatie is geen doelstelling meer van AWBZ begeleiding.

Hoewel de gemeente door het Rijk niet verantwoordelijk wordt gemaakt voor de functie Begeleiding is de verwachting wel dat de gemeenten zich geconfronteerd zien met de brede effecten van deze maatregel.

2.2.3 Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Wmo- beleidskader 2008-2011 'Samen Sterk in Eindhoven!'

Op 1 januari 2007 is landelijk de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ingevoerd. Het Rijk heeft de Wmo gedefinieerd als een kaderwet voor negen prestatievelden, van preventief jeugdwerk tot opvang van dak- en thuislozen, van het verstrekken van trapliften tot ondersteuning van vrijwilligersorganisaties. Hier heeft Eindhoven een tiende prestatieveld aan toegevoegd dat met name kijkt naar het opheffen van drempels in de fysieke omgeving (soms letterlijk) voor senioren en mensen met een beperking.

De Wmo biedt een kader voor de gemeente om de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie van burgers (met beperkingen) te bevorderen. Het compensatiebeginsel, neergelegd in artikel 4 van de Wmo, houdt in dat de gemeente de plicht heeft om oplossingen te bieden aan burgers met beperkingen via het treffen van voorzieningen die hem in staat stellen: een huishouden te voeren, zich te verplaatsen in en om de woning, zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel, medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan. Gemeente biedt een voorziening (individuele of collectieve voorzieningen) aan die aansluit bij persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager.

In Eindhoven is de Wmo opgepakt als kans om innoverend en sociaal beleid te gaan voeren op het terrein van wonen, welzijn en zorg, zodat mensen weer uitgenodigd worden of zich uitgenodigd voelen om (weer) deel uit te maken van de maatschappij. Niet alleen hulpbehoevende Eindhovenaren, maar alle Eindhovenaren. Uitgangspunt is Meedoen op alle terreinen. Voor het bereiken van 'meedoen voor iedereen' is een actieve samenleving ofwel een 'civil society' nodig. Het motto is dan ook: 'Samen Sterk in Eindhoven'. De Wmo is daarmee een belangrijke wet die een diverse invulling geeft aan het begrip 'participatie' en bijdraagt aan de drie doelstellingen van de wet Participatiebudget.

2.2.4 De burger centraal door integraal participatiebeleid

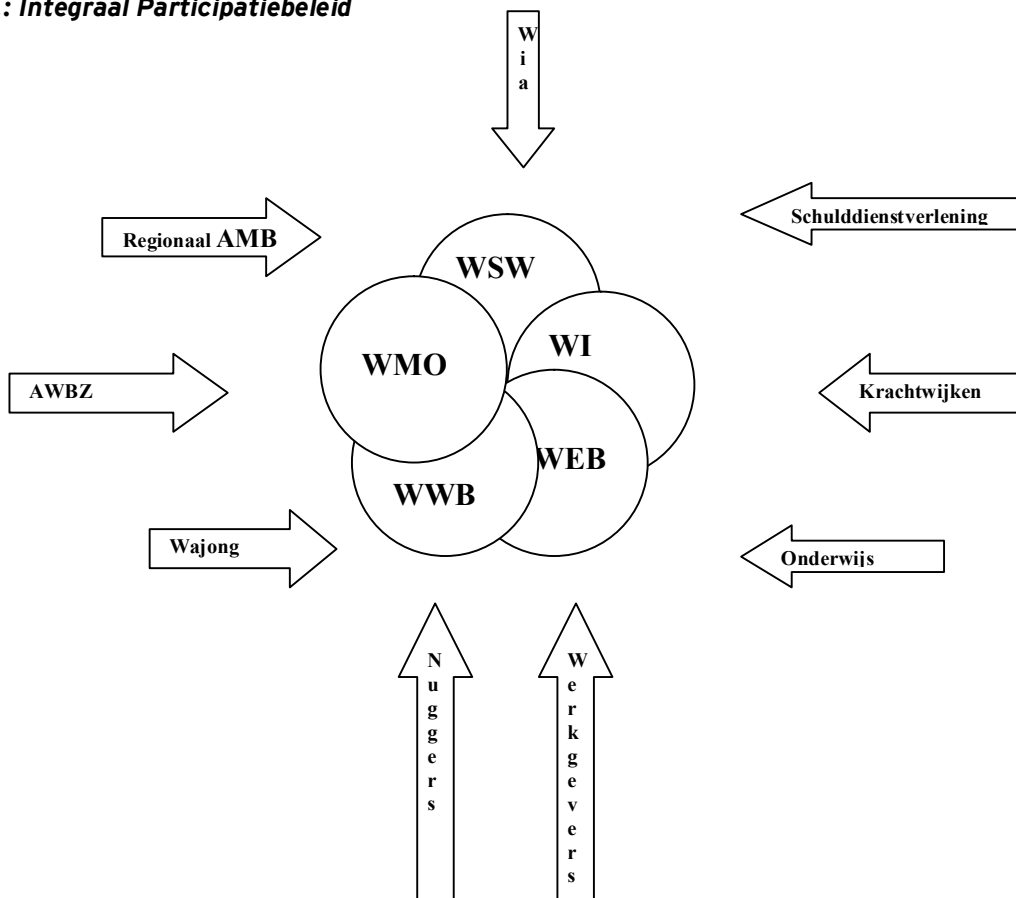
Zoals in de eerdere paragrafen al geschetst, maakt de gemeente Eindhoven, om participatie in haar volle breedte vorm te kunnen geven, naast het Participatiebudget, gebruik van de wetgeving van de Wmo en de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Ook de lokale programma's zoals Diversiteit, Meedoen, Armoedebeleid, Actieve jeugd etc leveren hun bijdrage. Maar ook zaken zoals flankerend beleid en schulddienstverlening zijn belangrijk bij een aanpak waarbinnen de burger centraal staat. Niet op alle zaken heeft de gemeente invloed, want ook onderwijs en werkgevers maken onderdeel uit van een integrale werkwijze. Ieder voor zich heeft een eigen verantwoordelijkheid.

In hoofdstuk 2 zijn deze thema's al benoemd omdat zij het fundament vormen, al krijgen die allen een extra ambitie en verbinding door de geformuleerde doelstellingen vanuit het Participatiebudget die verder reiken dan bestaand beleid.

Cruciaal is om de burger centraal te stellen en niet het aanbod van voorzieningen.

In onderstaand figuur is weergegeven dat er vele (f)actoren zijn die ingezet kunnen worden om de burger te laten deelnemen aan de Eindhovense samenleving. Door de juiste inzet van die diverse mogelijkheden, kan voor iedere burger, passend bij de wensen, competenties en behoeften, een pakket op maat worden geboden gericht op economische zelfstandigheid en deelname aan de Eindhovense samenleving. In onderstaand figuur worden de verschillende financieringsstromen zichtbaar die participatie mogelijk maken en (dual) ingezet kunnen worden ten behoeve van de participatie van de burger.

Figuur 1: Integraal Participatiebeleid

3. Een pakket op maat

In het voorgaande hoofdstuk is achtergrondinformatie gegeven rondom het participatiebudget. Hierbij is in beeld gebracht welke mogelijkheden en verbindingen er zijn met reeds bestaande wetten, programma's en beleidsvelden.

Aansluitend hierop is het van belang om de doelstelling, visie en kader van de wet goed te definiëren. Dat vormt immers de grondslag voor de inzet van de middelen.

3.1 Visie

Een pakket op maat **...voor iedereen die wil participeren...**

De gemeente Eindhoven wil dat haar inwoners participeren in de Eindhovense samenleving. Hiervoor nodigt zij haar inwoners dan ook uit en ondersteunt hen waar nodig.

Participatie biedt de ingang tot economische zelfstandigheid en maatschappelijke zelfredzaamheid en zorgt dat burgers een actieve bijdrage leveren aan de Eindhovense samenleving. Participatievoorzieningen richten zich op integratie, kennisontwikkeling en emancipatie en zijn bedoeld om tot zelfstandigheid en zelfredzaamheid te komen. Wanneer sprake is van integratie en emancipatie wordt gebouwd aan vergroting van de sociale samenhang. Verder wordt naast de ondersteuning die geboden wordt ook uitgegaan van de eigen kracht. Het participatiebudget maakt het mogelijk om een samenhangend aanbod te organiseren in perspectief van verschillende wetten, waaronder de Wmo.

Om bovenstaande te bereiken, stimuleert de gemeente burgers deel te nemen aan activiteiten die specifiek gericht zijn op participatie. De doelstelling van participatie is het (verder) ontwikkelen van competenties van burgers en daarmee een leerproces. Ter ondersteuning hiervan koppelt de gemeente de focus van het te ontwikkelen aanbod aan de treden op de participatieladder.

Aan het competentieniveau van de burger koppelt de gemeente het te ontwikkelen aanbod van voorzieningen. Dat betekent niet: 'u vraagt wij draaien'. Integendeel. Bij participatie gaat het om leerprocessen gekoppeld aan doelen waarvan gesteld kan worden, dat burgers daaraan behoren te voldoen. Doelen gericht op economische en/of sociale zelfredzaamheid. Tegenover het individuele willen, staat namelijk ook een maatschappelijke verwachting. Binnen het samenspel van het persoonlijke willen en het voldoen aan maatschappelijke eisen speelt het participatiebudget een rol. Vrijwillig is dus niet vrijblijvend, zeker niet indien vanuit bepaalde wetgeving inspanningen afgedwongen kunnen worden omdat tegenover een recht een bepaalde plicht staat. Daarnaast is het ook dat bijvoorbeeld jongeren anders participeren dan senioren. En een oudere nieuwkomer staat weer voor een andere uitdaging, namelijk om deelgenoot te worden van de Eindhovense samenleving.

Participatie richt zich zowel op bereiken en het behoud van economische zelfstandigheid alsmede die van de sociale zelfredzaamheid. Daarom stimuleert, faciliteert en enthousiasmeert de gemeente haar burgers om dit niveau te bereiken en te behouden. Als economische zelfstandigheid (nog) buiten het bereik van de burger ligt, kan de burger daaraan werken. Als economische zelfstandigheid helemaal buiten de

mogelijkheden ligt, zijn daar andere vormen van participatiemogelijkheden voor te vinden. Uitgaande van de behoefte en vragen van het individu is voor iedere burger een maatwerkarrangement samen te stellen. Meer dan voorheen bieden de participatievoorzieningen kansen en mogelijkheden. Kortom: voor iedereen een pakket op maat!

3.2 Doelstelling

De gemeente Eindhoven wil haar burgers laten meedoen in haar samenleving door ontwikkeling en aanspreken van de competenties van die burgers. Zij wil hen stimuleren om actief deel te nemen door middel van arbeids- en/of sociale participatie, door beheersing van de Nederlandse taal en door het behouden of vergroten van hun vakkennis. Inzet van flankerend beleid kan daar ook aan bijdragen.

De inzet van participatievoorzieningen moet leiden naar economische en/of sociale zelfredzaamheid van de Eindhovende burger. Individualisering en maatwerk is hierbij van belang om deze doelstellingen te kunnen halen. De hoogste doelstelling is om mensen aan een baan te helpen, maar zij kunnen ook blijven steken op lagere treden van de participatieladder. De participatieladder geeft de mate aan waarin iemand participeert. De laagste trede op de ladder is volledige isolatie, en de hoogste trede is betaald werk.

3.3 Kader

Om vorm te geven aan de visie, is het belangrijk deze te vertalen in kaders. Voor deze vertaling is gebruik gemaakt van de reeds eerder genoemde participatieladder². Deze ladder gaat uit van de feitelijke activiteiten die iemand onderneemt en of er mogelijkheden zijn om te groeien op de ladder (naar het hoogst haalbare competentieniveau). De ladder is geen normatief instrument. Het is een instrument dat de huidige positie van een burger in de maatschappij bepaalt en diens eventuele ontwikkelingsmogelijkheden. Participatievoorzieningen zijn in te zetten om competenties te benutten en te ontwikkelen. Ieder individu kan zichzelf verder ontwikkelen op de ladder door middel van maatwerk.

In onderstaande tabel staan de te onderscheiden treden. In de bijlage staat de toelichting op de verschillende treden, aangevuld met voorbeelden van activiteiten die onder een bepaalde treden vallen.

Tabel 2: De Participatieladder

				6. Economisch zelfstandig ³
			5. Betaald werk met ondersteuning (w.o. van werk naar werk)	
		4. Onbetaald werk		
	3. Deelname georganiseerde activiteiten			
2. Sociale contacten buiten de deur				

² De Participatieladder is een instrument ontwikkeld door 12 gemeenten (waaronder de gemeente Eindhoven) en de VNG, die reeds landelijke bekendheid geniet. Intentie is dat zoveel mogelijk gemeenten gebruik gaan maken van de participatieladder. Hiertoe is ook een website opgericht www.participatieladder.nl. De campagne om de participatieladder veel bekendheid te geven is al gestart.

³ Waaronder: betaalde arbeid, zelfstandig ondernemerschap, leren- en werken (BBL), Studie (WSF)

1. Geïsoleerd

Niet alleen vanuit haar wettelijke taak, maar ook vanuit lokaal sociaal en economisch belang wil de gemeente Eindhoven haar burgers actief participatievoorzieningen aanbieden. Sommige personen zullen geen behoefte hebben aan (verdere) participatie omdat zij bijvoorbeeld al mantelzorg verlenen, vrijwilligerswerk verrichten of actief zijn op een andere wijze en niet tot de doelgroep met wettelijke verplichtingen behoren. In deze omstandigheden kan de gemeente in overleg met deze burger bezien of nog een wens tot aanvullende ondersteuning aanwezig is. Per persoon valt te bezien wat de inzet van de gemeente kan zijn. In veel gevallen zal deelname aan een van de programma's vrijwillig zijn, maar ook hier geldt dat vrijwillig niet vrijblijvend betekent.

Participatievoorzieningen kunnen dus voor twee doelen ingezet worden:

1. het bewerkstelligen van een groei op de participatieladder

Voorbeelden:

- ⇒ Personen vanuit een isolement begeleiden naar maatschappelijke participatie en / of werk;
- ⇒ Jongeren begeleiden naar school of werk teneinde uitval in relatie tot de maatschappij te voorkomen;
- ⇒ De inzet van een traject voor personen verblijvend in detentie als voorbereiding op invrijheidstelling en werkaanvaarding om recidive te voorkomen (tevens preventie).

2. het voorkomen van een daling op de participatieladder

Voorbeelden:

- ⇒ Preventie: zoals het inzetten van middelen zodat werkloosheid voorkomen kan worden (van werk naar -ander- werk);
- ⇒ Het aanbieden van leertrajecten aan jonge werknemers zonder startkwalificatie om jongeren een sterkere positie op de arbeidsmarkt te verschaffen).

4. De middelen

4.1 De omvang en samenstelling van het Participatiebudget in Eindhoven

Het Participatiebudget betreft een bundeling van de middelen van drie wetten. In 2009 zal alleen nog het budget van de WWB onderdeel uitmaken van het Participatiebudget.

Onderliggende wetgeving	Onderdeel P-budget vanaf	Omvang 2009	Ministerie
Wet werk en bijstand - Werkdeel	2009	€ 25.311.142	Sociale Zaken & Werkgelegenheid
Wet Inburgering	2010	€ 4.317.237	Wonen, Wijken & Integratie
Volwasseneneducatie (WEB)	2010	€ 2.600.018	Onderwijs Cultuur & Wetenschappen
	Totaal	€ 32.228.397	

4.2 Wettelijke (verantwoording)verplichtingen / risico's

Wet werk en bijstand

Rechtmatig gebruik budget

Kosten die gemaakt zijn ten behoeve van het verbeteren van de participatie van de burger kunnen betaald worden uit het budget. Het Rijk controleert jaarlijks of de middelen van het Participatiebudget rechtmatig zijn uitgegeven. De wet Participatiebudget kent een vereenvoudiging van het rechtmatigheidsbeginsel: als de persoon aan wie het aanbod is gedaan tot de doelgroep behoort en de middelen zijn uitgegeven aan een participatievoorziening, is reeds voldaan aan de rechtmatigheid zoals het Rijk die stelt. Richting het rijk hoeft dus geen verantwoording afgelegd te worden over lokale en/of Europese regels. Onrechtmatige verstrekkingen, dienen terugbetaald te worden aan het Rijk en komen ten laste van de gemeente. Ook niet bestede middelen (met inachtneming van reserveringsmogelijkheden) moeten terugbetaald worden aan het rijk.

Prestatieprikkel

De prestatieprikkel voor re-integratie van bijstandsgerechtigden is ingebouwd in het Inkomensdeel van de WWB. Indien re-integratie onvoldoende wordt vormgegeven wordt het Inkomensdeel WWB ontoereikend om de kosten van de bijstandsuitkeringen te kunnen financieren. In een dergelijk geval zullen dan middelen binnen de gemeentelijke begroting gezocht moeten worden.

Daarentegen kunnen ook besparingen op het Inkomensdeel ingezet worden voor participatiedoelstellingen. De gemeente heeft dus alle belang om participatievoorzieningen gericht op economische zelfstandigheid goed vorm te geven.

STAP

Per 1 januari 2009 treedt de Wet Stimulering Arbeidsparticipatie (STAP) in werking. Deze wet regelt nieuwe regels (recht op scholing en premies) voor personen op participatieplaatsen. Participatieplaatsen worden door het rijk omschreven als tijdelijke, onbeloonde en additionele werkzaamheden die met behoud van uitkering kunnen worden verricht door uitkeringsgerechtigden die vooralsnog niet bemiddelbaar zijn

op de arbeidsmarkt. De gemeente Eindhoven heeft in haar aanbod van voorzieningen geen instrumenten die zouden kunnen vallen onder de noemer 'participatieplaats' en derhalve heeft deze wet geen invloed op het Participatiebudget in Eindhoven.

Wet investeren in Jongeren (WIJ)

De afgelopen periode is door het kabinet vaak gesproken over het zogenaamde werk- en leerrecht voor jongeren tot 27 jaar. Dit heeft geleid tot een wetsvoorstel, de Wet investeren in jongeren (WIJ). De Tweede Kamer dient deze wet nog vast te stellen, maar de verwachtingen zijn dat deze wet doorgaat. Het voorstel is dat de wet per 1 juli 2009 in werking treedt. Hoewel de wet vermoedelijk pas in het tweede kwartaal 2009 zijn intrede doet, zijn we nu al begonnen met de voorbereidingen, omdat de impact op de uitvoering vrij groot is.

De WIJ zorgt ervoor dat jongeren tot 27 jaar in de toekomst geen recht meer hebben op een bijstandsuitkering. Wanneer deze wet in werking treedt, zijn jongeren tot 27 jaar van de WWB buitengesloten.

De gemeente is verplicht om jongeren die zich melden, een leer of werktraject aan te bieden. Met de inzet van een traject moet ook het inkomen gewaarborgd worden: Studiefinanciering (WSF) indien sprake is van scholing en loon indien sprake is van werk. Alleen indien werken of leren (tijdelijk) uitgesloten is door moverende redenen, voorziet de WIJ ook in een inkomensvoorziening, op het niveau van WSF. De financiering van de WIJ (zowel voor de inkomens- als participatievoorziening) dient plaats te vinden vanuit het participatiebudget en inkomensdeel WWB. Aangekondigd is al dat er geen extra middelen beschikbaar worden gesteld voor de WIJ.

Wet Inburgering

Voor de Wet Inburgering geldt dat de gemeente op twee manieren te maken krijgt met sturing vanuit het Rijk. Enerzijds vanuit het Groot Steden Beleid (GSB). De daarin gemaakte bestuurlijke afspraken kennen een looptijd tot 1 januari 2010, met een na-ijleffect van maximaal 3 jaar. Anderzijds worden vanuit de wet Participatiebudget ook outputverdeelmaatstaven opgelegd.

- aantal vastgestelde inburgeringvoorzieningen
- aantal vastgestelde duale inburgeringvoorzieningen
- aantal personen dat het inburgeringexamen of het staatsexamen NT2 I of II heeft behaald

In het voorbereidingstraject van de nieuwe wet is uiteindelijk besloten dat met GSB gefinancierde inburgeringstrajecten opgehoogd mogen worden met middelen vanuit het voormalige W-deel als daarmee sneller en langdurigere resultaten worden behaald.

Volwasseneneducatie (WEB)

Ook voor de WEB zijn GSB-afspraken gemaakt met een looptijd tot 1 januari 2010. Daarbij zijn door het Rijk indicatoren opgesteld waarvan elke gemeente er 1 mocht kiezen. Eindhoven heeft gekozen voor het aantal deelnemers dat deelneemt aan een educatie traject .

Vanuit de wet Participatiebudget zijn de output-verdeelmaatstaven

- aantal ingekochte cursussen gericht op basisvaardigheden (m.n. alfabetiseringscursussen)
- aantal ingekochte vavo-trajecten
- aantal behaalde vavo-diploma's
- aantal behaalde certificaten staatsexamen NT2

De output-verdeelmaatstaven op de terreinen van inburgering en volwasseneneducatie zijn in het verdeelmodel 20% van het totale participatiebudget. Voor de duidelijkheid; de output-verdeelmaatstaven zijn geen verantwoordingsinformatie, maar verdeelinformatie.

4.3 Lopende verplichtingen

Het Participatiebudget voorziet niet in extra (nieuwe) gelden, er worden zelfs middelen uit het totale budget getrokken in verband met extra middelen voor reguliere taallessen. Het betreft, zoals wij hebben beschreven, een bundeling van bestaande middelen. Daarom is het belangrijk om inzicht te hebben in de financiële verplichtingen die bestaan en die betaald worden uit het budget.

4.3.1 Wet werk en bijstand (WWB) - Participatiebudget

Hieronder een kort overzicht van het budget in 2009:

RijksBudget W-deel 2009	25.311.000	
Meeneemregeling 2008 naar 2009	<u>19.218.000</u>	+
Beschikbaar budget 2009	44.529.000	
Beschikbaar budget 2009	44.529.000	
Meeneemregeling (75% x budget)	<u>18.983.250</u>	-/- Dit bedrag mag maximaal meegenomen worden naar 2
Geadviseerde minimale uitgaven 2009	25.545.750	

In het uitvoeringsprogramma worden de voorstellen voor initiatieven uitgewerkt ten behoeve van participatievoorzieningen. Tevens dient een reservering voor de komende jaren opgenomen te worden. Dit wordt ook verwerkt in het uitvoeringsprogramma 2009.

4.3.2 Wet Inburgering (WI)

De gemeente Eindhoven heeft de doelstelling om jaarlijks 1.050 inburgeraars een traject aan te bieden. Daarnaast heeft de gemeente de verantwoordelijkheid voor 125 zogenoemde 'Generaal Pardonners'.

De vergoeding van de kosten voor inburgering bestaat uit een vast bedrag per inburgeraar onder andere gefinancierd vanuit het Groot Steden Beleid (GSB). Een deel wordt bij aanvang het traject betaald door het Rijk aan de gemeente en het resterende deel bij beëindiging van het traject.

De betaling geschiedt dus op persoonsniveau. Het budget van het Rijk is toereikend om de kosten te dekken. De kosten van lopende verplichtingen, in de vorm van de contracten die de gemeente met diverse partners in dit kader is aangegaan, kunnen gedekt worden uit het budget bestemd voor Inburgering. Indien sprake is van 'samenloop' (een persoon valt zowel onder de doelgroep inburgering als onder de doelgroep WWB) wordt in aanvulling op het (lagere) budget Inburgering, het W-budget ingezet.

De WI kent geen 'meeneemregeling' zoals het geval is bij het W-deel / Participatiebudget.

Bij de besteding van de middelen dient rekening gehouden te worden dat de output voor 2010 deels bepalend is voor het budget 2012.

4.3.3 Volwasseneneducatie (WEB)

Vanaf 2010 vervalt de oormerking van de educatiemiddelen, wel is de gemeente dan nog verplicht het geld dat volwasseneneducatie vertegenwoordigt binnen het Participatiebudget te besteden bij de ROC's / ROC Eindhoven . Vanaf 2011 vervalt ook deze verplichte winkelnering. Gezien de gedwongen winkelnering tot 2011, zijn de verplichtingen derhalve ook tot die tijd vastgelegd en daarmee dit deel van het Participatiebudget. Jaarlijks wordt een contract met oa het Ster College afgesloten.

Bij de besteding van de middelen dient rekening gehouden te worden dat de output voor 2010 deels bepalend is voor het budget 2012.

4.4 Een aanbod in goede en in slechte tijden

De gemeente Eindhoven heeft de ambitie om zoveel mogelijk burgers te laten participeren in de Eindhovense samenleving en daarbij, waar nodig, participatievoorzieningen in te zetten. Dit is een grote ambitie en uit paragraaf 2.3 blijkt dat het om een omvangrijke doelgroep gaat. Vooralsnog lijken de middelen in 2009 en 2010 toereikend, maar dat kan wijzigen. Redenen die hieraan ten grondslag (kunnen) liggen zijn, de verbreding van de doelgroep (meer burgers kunnen in aanmerking komen voor een voorziening terwijl de omvang van het budget ongewijzigd is), een verlenging van de dienstverlening voor bepaalde groepen burgers tot zij participeren, een bezuiniging van het Rijk op het budget of door de economische recessie waardoor het aantal bijstandspartijen kan toenemen.

Daarom lijkt het onafwendbaar om prioriteiten te stellen voor wie de gemeente de participatievoorzieningen inzet. Het college stelt, indien nodig, jaarlijks prioritaire doelgroepen voor, voor wie participatievoorzieningen worden ingezet. Hierbij is de participatieladder het uitgangspunt.

5 Het Participatiebudget in de praktijk

De gemeente Eindhoven heeft hoge ambities die reeds zijn gepresenteerd in voorgaande hoofdstukken. De vertaling van de doelstellingen, visie en aangegeven kaders naar de Eindhovense praktijk vindt in dit hoofdstuk plaats. Het gaat om een eerste aanzet en er zal nog een nadere uitwerking plaats gaan vinden in de vorm van een uitvoeringsprogramma.

Uitgangspunt is de behoefte van de burger aan ondersteuning op maat zodat deze in staat is actief deel te nemen aan de Eindhovense samenleving. Daarvoor zijn soms aanpassingen nodig en af en toe de introductie van nieuwe methoden/producten

5.1 Voorbeelden inzet Participatiebudget in de praktijk

⇒ ***Werkplein Mercado***

De sector Werk is intensief bezig om samen met het Werkbedrijf UWV vorm te geven aan kolomvrije dienstverlening en dus aan werkzoekenden van de gemeente Eindhoven. In het kader van het participatiebudget kunnen nu ook middelen ingezet worden voor met werkloosheid bedreigde personen en dat wordt ook gedaan. Het UWV Werkbedrijf heeft hier ook middelen voor beschikbaar. UWV en gemeentelijke middelen versterken elkaar.

Ook om de (preventieve) dienstverlening op het Werkplein zo goed mogelijk vorm te geven en werk boven inkomen te stellen, wordt op een kwalitatief hoge wijze de dienstverlening vorm gegeven. Inzet van het participatiebudget is hierbij van cruciaal belang.

⇒ ***Taskforce Mobiliteit in het kader van de Economische Crisis***

Ten behoeve van de huidige crisis wordt vanuit het Participatiebudget middelen ingezet om werkloosheid te bestrijden. Tevens wordt geïnvesteerd in het (beter) kwalificeren van werknemers door de inzet van leerbonnen. In totaal wordt door Eindhoven 1½ miljoen ingezet naast de middelen die door Helmond en de regiogemeenten worden ingezet om werkloosheid in de regio te voorkomen dan wel op te kunnen vangen.

⇒ ***Jongeren tot 27 jaar & Jeugdwerkloosheid***

Zoals reeds aangegeven zal per 1 juli aanstaande een nieuwe wetgeving van kracht gaan die specifiek voor jongeren is bedoeld. Naast het leren en werken boven een uitkering te stellen is het belangrijk om met de huidige economische omstandigheden ook aandacht te hebben voor schoolverlaters met een kwalificatie om kennis te behouden. De dienstverlening zal zich dus moeten richten op een brede groep jongeren.

Op dit moment worden voorstellen uitgewerkt om een evenwichtig beleid en uitvoering te ontwikkelen voor jongeren tot 27 jaar in overleg met Sector Werk en Sector Mens en Maatschappij (Jongerenloket Z) en andere betrokken partners zoals ROC, SRE, regiogemeenten, etc.

⇒ ***Terugdringen Recidive ex-gedetineerden***

Aanvankelijk konden personen slechts een aanbod krijgen indien men een inschrijving had bij het CWI, verbleef in de gemeente en er recht bestond op een uitkering. De doelgroep gedetineerden kon dus feitelijk niet in aanmerking komen voor een participatievoorziening gedurende detentie. In de huidige

opzet wordt ter voorbereiding op de invrijheidstelling reeds gewerkt aan een gecoördineerde terugkeer naar de gemeente Eindhoven in samenwerking met de penitentiaire inrichting (PI). Hiermee wordt preventief en derhalve kostenbesparend gewerkt op drie manieren: voorkomen dak- en thuisloosheid, voorkomen terugval in crimineel circuit en voorkomen werkloosheid en wordt economische zelfredzaamheid en sociale participatie gestimuleerd.

⇒ **Schulddienstverlening**

De inwoners van Eindhoven die in een (problematische) schuldensituatie zitten of budgetproblemen hebben, kunnen gebruik maken van schulddienstverlening. Deze is ondergebracht bij de afdeling Schulddienstverlening (onderdeel Inkomensondersteuningsloket) van de gemeente Eindhoven.

Een problematische schuld is een belangrijke belemmerende factor voor (volwaardige) participatie. Vandaar dat het Participatiebudget ingezet wordt in het kader van schulddienstverlening.

⇒ **Duizend en één kracht**

Dit project richt zich op niet westerse vrouwen die in een isolement verkeren. Doel is om deze vrouwen deel te laten nemen aan activiteiten. Ook hier laten we alle treden van de participatieladder voorbij komen, omdat het uiteraard qua competentieniveau een uiteenlopende doelgroep is: een pakket op maat.

Het project is gekozen als proeftuin om te ondervinden op welke wijze het participatiebudget deze voorzieningen kan faciliteren. Hierbij maken we integraal gebruik van andere voorzieningen en flankerend beleid om participatie te realiseren. Een voorbeeld hiervan is de 'Achter de Voordeur Aanpak', die geldt als vindplaats van de vrouwen.

5.2 Uitvoeringsprogramma

In deze nota zijn de doelstelling, visie en kaders van het Participatiebudget uitgewerkt. Individualisering, competenties van burgers en maatwerk zijn hierbij steeds genoemd als kernwoorden en zijn van belang om de doelstellingen te kunnen behalen. De kaders vragen om een nadere uitwerking in de vorm van een uitvoeringsprogramma, dat jaarlijks opgesteld dient te worden.

Per jaar zal dan een evaluatie plaats vinden van het gevoerde beleid en kunnen plannen voor het nieuwe jaar gemaakt worden, passend bij de economische en maatschappelijke situatie en passend binnen de beschikbare financiële ruimte.

In het uitvoeringsprogramma 2009 zullen tenminste de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Specificatie groeibehoefte en vraag burger geredeneerd vanuit de participatieladder
- Burger centraal: Uitwerking ´vervlechting´ Wmo & Participatiebudget en andere in te zetten middelen waaronder flankerend beleid
- In beeld krijgen burgers met ondersteuningsbehoefte met behulp van participatieladder
- Integrale inkoop van participatietrajecten / inbesteding / etc.
- Lopende financiële verplichtingen
- Beschikbare budgetten en verdeling hiervan
- Allocatie van budgetten

5.3 Overige mogelijkheden van inzet participatiebudget

⇒ *Verbreiding en vindplaats van burgers*

Voor een groter bereik van burgers zal de gemeente activiteiten moeten ontplooiën.

Vanuit de praktijk zijn drie lagen te benoemen van waaruit de gemeente Eindhoven haar dienstverlening aanbiedt:

- de centrale locaties zoals het Werkplein Mercado, Inwonersplein, Ondernemersplein en het Ster College ROC Eindhoven;
- de locaties in de wijk in het kader van 'Krachtwijk Actief', Inburgering, de Weer-Leren-Loketten van de ROC's / ROC Eindhoven, ondernemershuizen etc;
- de outreachende aanpak waarbij door gesprekken met burgers aan de keukentafel (achter de voordeur-aanpak) de behoefte op alle leefgebieden naar boven is te halen.

Voor bijvoorbeeld Inburgeraars kent de gemeente Eindhoven een uitgebreide wervingscampagne, ook op wijkniveau. Om de moeilijker doelgroepen te bereiken, zoekt de gemeente steeds meer de samenwerking met intermediairs. Om de zogenoemde niet-willers te bereiken ontwikkelt de gemeente nog een specifieke aanpak.

De populatie vallend onder het Participatiebudget is omvangrijk. Enerzijds kunnen we exacte cijfers geven (zie in tabel bij *werkelijk*), anderzijds dienen we te volstaan met schattingen (zie in tabel bij *indicatie*).

Wetgeving / programma	Doelgroep	Omvang doelgroep	
		Werkelijk	Indicatie
WWB	WWB-gerechtigden	4.847 totaal	
	Nuggers		Ntb
WI	Inburgeringsplichtigen	4.800 totaal	
	Inburgeringsbehoefigen		4.800 totaal
WEB	VAVO	300 per jaar	
	Basiseducatie (60% beroepsbevolking)		40.000 ⁴ totaal
	NT2 (w.o. alfabetisering & hoger opgeleide allochtonen)		2.500 totaal
	Dreigende werklozen en (potentiële) zelfstandigen	ntb	
Meedoen	Laaggeletterden (extra inzet op doelgroep)	13.000	
Stedelijk Kompas	Residentieel en feitelijk Dak- en thuislozen	90 per jaar	
	Dreigend dak- en thuislozen	2.000 totaal	
Duizend en 1 kracht	Allochtone vrouwen verkerend in isolement ⁵	900	
Pakket maatregel AWBZ	Mensen met lichte beperking in zelfredzaamheid en/of participatie	In onderzoek ⁶	

⁴ 60% van de beroepsbevolking van Eindhoven heeft een opleiding niet hoger dan LBO of VMBO (beneden startkwalificatie). Dit is de doelgroep voor volwasseneneducatie. Deze groep zal niet in zijn totaliteit een beroep doen op deze voorziening.

⁵ Omvang Eindhovense doelgroep kansarme en kwetsbare, niet westerse vrouwen: 12.347.

⁶ Omvang van de doelgroep landelijk: 60.000 personen

Om inzicht te krijgen in de populatie die valt onder het budget en niet automatisch terug te vallen in klassieke doelgroepen, zal de participatieladder bij deze inventarisatie leidend zijn.

⇒ **Leven lang leren**

Kennisverhoging is een permanent proces; (functiegericht) opleiden is een belangrijk middel voor werkzoekenden om de brug te slaan naar werk maar ook om het gehaalde kennisoniveau te handhaven cq voor het onderhoud van de eigen kwaliteiten. Dit vraagt om afspraken met werkgevers en om opleidingen waarbij leren en werken in combinatie kan worden gedaan en is geborgd in het Eindhovense Arbeidsmarktbeleid. Bij met ontslag bedreigde Eindhovenaren is aandacht voor scholing en loopbaanontwikkeling noodzakelijk. Vanuit de preventieve kant van het Participatiebudget, kan hierin worden voorzien. Een leven lang leren draagt bij aan positieverbetering in goede en slechte tijden.

⇒ **Introductie marktwerking Volwasseneneducatie bij ROC**

Vanaf 2010 is de gemeente Eindhoven niet langer verplicht haar WEB-middelen te besteden aan enkel educatie-trajecten (vervallen geoordeelde middelen). De mogelijkheid wordt geboden deze middelen in te zetten voor re-integratie of inburgeringstrajecten. Wel is ze in 2010 nog verplicht haar educatiemiddelen te besteden bij een ROC. Vanaf 2011 vervalt ook die verplichting (gedwongen winkelnering).

ROC Eindhoven en de Gemeente Eindhoven hebben uitgesproken dat zij belang hechten aan de ontwikkeling van partnerschap bij de aanpak van een aantal maatschappelijke problemen in de stad. Het ROC Eindhoven zal, als brede maatschappelijke organisatie voor het onderwijs, diensten en producten moeten ontwikkelen en aanbieden die aansluiten bij de leer/werk behoefte van de Eindhovenenaar.

Het ROC en gemeente Eindhoven hebben een traject ingezet om gezamenlijk een koers te bepalen op de inhoudelijk raakvlakken die er met elkaar zijn. Centrale thema is participatiebevordering. Uitwerking loopt langs lijnen als VSV en Participatiebudget.

⇒ **AWBZ maatregel**

De begeleiding voor personen met een lichte beperking wordt niet overgeheveld naar de gemeente, deze komt gewoonweg te vervallen. Voor de doelgroep "psychosociaal"⁷ ontvangt de gemeente een financiële tegemoetkoming.

Alhoewel de gemeente door het Rijk niet verantwoordelijk wordt gemaakt voor de functie Begeleiding is de verwachting wel dat de gemeenten zich geconfronteerd zien met de brede effecten van deze maatregel.

Als mensen participatieproblemen ondervinden en deze niet zelf of met hulp van hun omgeving kunnen oplossen dan hebben gemeenten (in het kader van de Wmo) een verantwoordelijkheid. Gemeenten zijn in de Wmo vrij in de wijze waarop zij invulling geven aan het beleid om mensen te laten participeren, medemensen te ontmoeten en sociale verbanden aan te gaan.

Op dit moment wordt onderzocht op welke wijze gevolgen opgevangen kunnen worden, scenario's zullen hierbij in beeld worden gebracht. In het kader van het participatiebudget zou bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan een constructie waarbij een vorm van een participatievoorziening zo ingericht wordt dat deelnemers hieraan een bijdrage leveren aan eventuele gedupeerden van de AWBZ maatregel. Te denken valt aan de inzet van vrijwilligers die begeleiding en een vrijwilligersvergoeding krijgen, welke gefinancierd wordt uit het Participatiebudget.

---

⁷ Vooral dak- en thuislozen, cliënten in de vrouwenopvang, ontregelde gezinnen en ouderen met psychosociale problemen.

⇒ **Versterken samenhang Wmo en participatiebudget**

In de Eindhovense uitwerking van de Wmo, het uitvoeringsprogramma, zijn onderdelen aan te wijzen die passen in de geest zoals in Eindhoven het Participatiebudget vorm wordt gegeven en waarvan de inzet van het Participatiebudget in het verlengde van de Wmo wenselijk is. Daarbij dient opgemerkt te worden dat er mogelijkheden zijn tot integratie, synergie en versterken van samenhang. Er zal bekeken worden op welke manier het participatiebudget kan bijdragen aan het laten slagen van de Wmo doelstellingen en visa versa.

⇒ **Regionale werking**

De wet Participatiebudget maakt het mogelijk om middelen in te zetten voor personen die niet woonachtig zijn in de eigen gemeente. Inzet van Participatiebudgetmiddelen voor inwoners van regiogemeenten moet gezien worden als uitzondering. De gemeente Eindhoven zet haar Participatiebudget in voor de regiogemeente(n) wanneer, in samenspraak met hen, zij ook investeren in die burger of op een andere manier een financiële bijdrage leveren. Uitgangspunt voor Eindhoven is dat de inzet dan het (regionaal) sociaal en/of economische belang moet dienen. Wij stellen ons voor dat we van deze mogelijkheden vooral gebruik maken bij bovenlokale initiatieven voor zover deze in de passen in de visie van de gemeente Eindhoven.

Geraadpleegde documenten - literatuur

Documenten van de gemeente Eindhoven

- Eindhoven 1 in werk (juni 2006)
- Strategisch kader re-integratie (febr 2004)
- Onderzoek effecten van re-integratietrajecten (maart 2008)
- Kadernota sociale activering (november 2008)
- Verkenning van de gevolgen van de modernisering WSW en de lokale ontwikkeling de komende jaren 2006-2009
- Ontwikkeling HRM Services in Eindhoven e.o.
- Kader Inburgering in Eindhoven (november 2006)
- Inburgeringsagenda 2008-2011 'een brede ambitie op maat' (sept 2008)
- Lokale Educatieve Agenda Eindhoven 12+ (voorjaar 2008)
- Memo definitief WEB contract (januari 2007)
- Leervragen van wijkbewoners; vraaginventarisatie educatie in de drie krachtwijken (Ketelaars januari 2008)
- Actieve Jeugd (8 nov 2007); intensivering jeugdbeleid
- Startnotitie Jongerenloket Z Eindhoven (9 juni 2008)
- Kadernota Wmo 'Samen Sterk in Eindhoven' 2008-2011
- Uitvoeringsprogramma Wmo 2008
- Uitvoeringsplan programma Meedoen 2008-2009
- Programma Diversiteit 'beter samen, samen beter', Plan van aanpak en uitvoeringsprogramma 2007-2009 (juni 2007)
- Startnotitie Duizend en 1 kracht gemeente Eindhoven (januari 2008)

Overige geraadpleegde documenten - literatuur:

- Eindrapport Regioplan participatieladder; Meetlat voor het Participatiebudget (november 2008)
- Afstudeerscriptie bestuurskunde Nicolien de Bruijn; Van bestuur tot maatwerk; Een onderzoek naar bottom-up beleidsontwikkeling aan de hand van de casus van het Participatiebudget (december 2008)
- Handreiking formuleren integrale beleidsvisie op participatie, Ministerie van VROM, SZW en OCW

Websites

- Gemeenteloket SZW
- VNG
- Divosa
- VROM

Bijlage 1: Toelichting & afbakening treden participatieladder

Niveau	Voorbeelden
<p>Niveau 6: Betaald werk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een arbeidscontract met een werkgever of is zzp'er EN • ontvangt geen aanvullende uitkering van gemeente of andere uitkeringsinstantie EN • wordt niet door anderen dan leidinggevende of collega's begeleid bij het uitvoeren van het werk EN • maakt geen gebruik van WSW of gemeentelijke participatie-instrumenten. 	<p>Voorbeelden niveau 6:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Baan met arbeidscontract - Baan met arbeidscontract en pro forma nazorg⁸ - Zzp'ers - Ondernemers
<p>Niveau 5: Betaald werk met ondersteuning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een arbeidscontract met een werkgever of is zzp'er en ontvangt daarbij ondersteuning, dat wil zeggen: • maakt gebruik van gemeentelijke participatie-instrumenten OF • ontvangt een aanvullende uitkering OF • werkt in WSW-verband (intern, gedetacheerd of begeleid werken) OF • volgt een reguliere opleiding met arbeidscomponent, onder het niveau van de startkwalificatie. 	<p>Voorbeelden niveau 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - WSW (intern/gedetacheerd/begeleid werken) - Van werk naar werk begeleiding, ter voorkoming van werkloosheid (preventie) - Werk (parttime) met aanvullende uitkering van gemeente of UWV - Werkt met loonkostensubsidie - Werk waarbij uitkering wordt verloond (o.a. bepaalde vormen van Work First) - Werk met apart ingekochte instrument nazorg waarbij sprake is van echte ondersteuning - Werk met externe begeleiding/jobcoach - Werk en volgt daarnaast een inburgeringsaanbod - Werk en volgt daarnaast een educatieaanbod - Bbl-opleiding (4 dagen werken in leerbedrijf en 1 dag opleiding) - Werken met stagevergoeding en zonder aanvullende uitkering
<p>Niveau 4: Onbetaald werk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doet onbetaald werk; dat wil zeggen: • heeft geen arbeidscontract EN • voert taken uit en heeft daarbij verantwoordelijkheden naar anderen EN • heeft minimaal eens per week fysiek contact met anderen bij het uitvoeren van het onbetaalde werk. 	<p>Voorbeelden niveau 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Werken met behoud van uitkering (Work First, participatiebanen e.d.) - Duale inburgeringstrajecten met een werkcomponent - Re-integratie-instrument met werkcomponent - Stages - Vrijwilligerswerk (minimaal 1 x per week contact) - Bol-opleiding (dagopleiding met zo nu en dan stage) - GIT-trajecten (Geïntegreerde Trajecten - scholingstrajecten waarbij een beroepsopleiding met stages wordt gecombineerd met het leren van de Nederlandse taal)

⁸ Het gaat hierbij niet om nazorg die gemeenten apart inkopen, maar om nazorg als impliciet onderdeel van een re-integratietraject waarbij geen sprake is van echte ondersteuning. De nazorg beperkt zich hierbij tot één- of tweemaal telefonisch contact.

Vervolg

Niveau	Voorbeelden
Niveau 3: Deelname georganiseerde activiteiten <ul style="list-style-type: none"> • Neemt deel aan activiteiten in georganiseerd verband zoals verenigingen of opleidingen EN • voert geen taken uit met verantwoordelijkheden naar anderen (d.w.z. het is geen werk) EN • neemt minimaal eens per week deel aan die activiteit waarbij hij/zij in fysiek contact komt met anderen	Voorbeelden niveau 3: <ul style="list-style-type: none"> - Volgen van een inburgeringsaanbod, educatieaanbod of re-integratie-instrument zonder werkcomponent - Volgen van andere cursussen of opleidingen zonder werkcomponent - Lidmaatschap vereniging (regelmatig een activiteit volgen waarbij je in contact komt met andere mensen) - Regelmatige sport beoefenen in georganiseerd verband - Vrijwilligerswerk (minder dan 1x per week contact)
Niveau 2: Sociale contacten buiten de deur <ul style="list-style-type: none"> • Heeft minimaal één keer per week fysiek contact met mensen die geen huisgenoten zijn EN • die contacten vinden niet plaats in georganiseerd verband EN • voert geen taken uit met verantwoordelijkheden naar anderen (d.w.z. het is geen werk) EN • die contacten beperken zich niet alleen tot functioneel contact met winkelpersoneel, hulpverleners et cetera	Voorbeelden niveau 2: <ul style="list-style-type: none"> - Mensen ontmoeten zoals buren, buurtbewoners en ouders van vriendjes van kinderen - Regelmatig activiteiten buiten de deur ondernemen, zoals bezoek van vrienden, bioscoopbezoek, museumbezoek etc. - Regelmatige mantelzorg voor niet-huisgenoten (die niet via een organisatie is georganiseerd) - Individuele sporten zoals sportschool - Neemt deel aan activiteiten in georganiseerd verband maar minder dan 1 x per week - Regelmatig kerk/moskeebezoek (minimaal 1x per week)
Niveau 1: Geïsoleerd <ul style="list-style-type: none"> • Heeft niet of nauwelijks contact met anderen dan huisgenoten EN • de contacten buiten de huisgenoten beperken zich tot functionele contacten (winkelpersoneel, hulpverleners, buschauffeurs etc.)	Voorbeelden niveau 1: <ul style="list-style-type: none"> - Nauwelijks contacten buiten de deur - Mantelzorg voor huisgenoten - Alleen actieve contacten via internet/email - Dakloos zonder contacten met niet-daklozen, behalve hulpverleners

Bijlage 2: Lijst van gebruikte afkortingen

Afktoring	Betekenis
AMB	Arbeidsmarktbeleid
Anw	Algemene nabestaanden wet
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBL	Beroepsbegeleidende Leerweg
ID-banen	In- en doorstroombanen
Ministerie van OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Ministerie van SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Ministerie van VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
NT2	Nederlands als tweede taal
Nugger	Niet uitkeringsgerechtigde
PI	Penitentiaire Inrichting
ROC	Regionaal opleidingscentrum
STAP	Wet stimulering arbeidsparticipatie
VSV	Voortijdige Schoolverlater
Werkbedrijf UWV	Werkbedrijf Uitvoeringsorganisatie Werknemersvoorzieningen
w.o.	Waar onder
VAVO	Voortgezet algemeen volwassenen onderwijs
WEB	Wet educatie beroepsonderwijs
WI	Wet inburgering
WIJ	Wet investeren jongeren
WIW-banen	Wet inschakeling werkzoekenden banen
WML	Wettelijk minimum loon
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSF	Wet op de studiefinanciering
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WWB	Wet werk en bijstand